

Fjärde roten, tomt 18

Kvarteret Värnamo

Sextonde roten 1637–57	Drottninggatans s. sida Ö. Hamnen – Ö. vallen
Åttonde roten 1657–70	4.16, 4.17 (samband m. 3.73 och 3.74), 4.18: Drottninggatan 43

Ifuer snickare R16 4.18

1637–40, 1643–44, 1647: 2 mtl, 1641–42, 1645–46, 1648–55, 1656: 1.4, 1657: –18 (VIII), 1657h: 16 1658: 1, änkan ”Elin Ifwars” eller *Elin Matthisdotter* 1659– 1661: ½, 1666

1659–61, 1666

Ifwar snickare hade enligt kämnärsrättens protokoll 24.5.1638 lånat *Måns Bengtsson* 70 d smt mot 6% ränta. Vid samma rätt krävde *Joen Olufsson i Askims härad* Ifwar snickare på ett skrin, som hade förvarats i Ifwars hus. Ifwar sade, att han visserligen lovat Joen Olufsson att sätta in skrinet i hans hus ”men honom therom icke någon omwårdnad vidare tillsagt”.

Den 11.7.1659 mötte Elin Matthisdotter sin måg *Oluf Carlsson svärdfejare* i rätten. Hon hade kommit till mågen för att fordra sin avlidna dotters barns arv och moderne. Svärdfejaren hade då blivit förbittrad och ”upptänd av vrede”. Han stötte Elin mot bröstet med sina båda händer, så att hon föll med ryggen mot en slagbänk. Nu var hon blå och röd på ryggen. Hon hade inte orkat själv gå hem från svärdfejaren utan måste bäras hem i ett lakan av fyra soldater. Sedan hade hon blivit omskött av bårdskäraren *Mäster Anders Pedersson*. Elin hade låtit predikanterna bedja för sig i kyrkan.

Den 9.9.1670 klagade *Börge Glasmästare* i kämnärsrätten över att hustru Elin Ifwars hade kommit överdrucken in i hans hus och överfallit hans hustru ”med onyttig mun”. Hon hade slagit honom för bröstet och sagt att alla, som var inne i rummet hos honom – d.v.s. också *Anders Eriksson* och underskulden – skulle drabbas av olycka. Då slog Börge henne för näsan för att avvärja hennes försök att skada dem (genom trolldom) kunde avvärja genom att han fick blod av henne. Sin blånad hade hon fått genom hon hade varit så drucken, att hon ramlat omkull och stött sig mot spisen, inte av hans slag.

Mot bakgrunden mot bl.a. Elin Ifwars uppträdande hemma hos Börge glasmästare anklagades hon den 24.10.1670 för trolldom. Ett par år senare den 19.6.1672 frågade *pastor Daniel Wallerius* om någon dom hade fällts på rådhuset över Elin Ifwars för trolldom. Enligt två domar kunde hon varken fällas eller frias enligt rådhusrätten.

”Så var det dock inte så alldeles därmed meent att hon allt framgent skall stå in reatu och således sin saligheets wärkande genom de medel der till af gudh förordnade utan saken för sin ovissheets skull skiutes under gudz dom, som hennes och alla Menniskors missgiärningar både kenner och seer och med tiden, om honom så täckes, uppenbarar.”

Den 12 augusti samma år vände sig *hustru Karin Larsdotter* mot sin svärmoder hustru Elin Ifwars, som skulle ha inlöst en stor kopparkittel, som tillhörde Karin från *Lambert Dellinguusen* för 5 rdr och sedan sålt den till *Casper kopparslagare* för 12 rdr. Elin sade, att hon själv ägde kopparkitteln och hade köpt den för 18 rdr. Caspar kopparslagare tillsades att ej nedslå kitteln. Rätten bestämde att Karin skulle återfå kitteln, som Elin skulle återköpa från Caspar.

Anders Jonsson (Mörk) R16 1655: 2 mantal

1656: 1.4 1657–18 (VIII), 1657h:-18 1666–67

Måns Christierson 1661: 1½

Per sågare 1666–67

Den 21.6.1669 lagbjöds första gången hustru Elin Ifwars tomt för 86 rdr såld till

Elias Halvardsson saltmätare (tidigare kallad besökare)

omtalad 1669–75, änkan 1676–77 (Gustavi tomtöreslängd till 1678)

Elias Halvardsson utnämndes den 19.12.1672 till saltmätare i den avlidne *Anders Gudmundssons* ställe.

Den 18.1.1677 vände sig Elias saltmätares änka *Ingrid* mot *Ragnilla Henriksdotter Hoffman* för att denna sålt lånade kläder.

Sven Månsson (Ankerman) besökare

1679, 1681, Gustavi tomtöreslängd 1679–81

Eftersom ingenting finns antecknat i längderna över dem som hade betalat husköpspengar om att tullbesökaren Sven Månsson Ankerman skulle ha köpt denna gård av Elias Halvardssons arvingar är det väl troligt, att han fått gården genom att gifta sig med dennes änka Ingrid. Teorin bestyrkes genom att Sven Månssons hustru hette *Ingrid Andersdotter*. Den 8.4.1695 pantades besökaren Sven Månssons hus för lån av 200 d smt. Sven Månsson Ankerman betalade tomtöret ännu 1710 och hade då Anders båtekarl som inneboende. Styvsonen

f.d. fortifikationsbokhållaren Abraham Brandt

hade redan 29.4.1706 fått gården i pant på grund av att Sven Månsson Ankermans son *Elias Ankerman* blivit skyldig honom för spannmål, som erhållits i Malmö och för två obligationer, som styvfadern Sven Månsson Ankerman givit honom. Sonen Elias namn bestyrker ytterligare teorin: det var vanligt, att man uppkallade barn efter hustruns förre man.

Den 15.9.1712 begärde *Lars Gathe* sekvester på bokhållaren Abraham Brandts fordran i framlidne visitören Sven Ankermans hus, emedan Brandt var skyldig hans svärfader *Olof Hammar* en post penningar. I september 1716 fordrade *Helena Eliasdotter Brandt* sitt arv av Sven Ankermans änka efter hennes fader Elias Hallvorsson enligt avvittring 26 daler 28 smt, som modern (Sven Ankermans änka) hade hand om. farbrodern *Nils Hal* börda *lvorsson* var närvarande vid avvittningen för 20 år sedan.

Gården skrives 1715 på Sven besökares änka och byggnadsvärdet taxerades då till 200 d smt. Sedan 1713 hade hon

tunnbindaren Anders Joensson (Jönsson, 1720 kallad senior, senare Hising)

som inneboende. Tunnbindaren köpte gården den 4.7.1715 för 550 d smt. Vid första uppbudet den 13.4.1719 hänvisades till magistratens resolution den 16.2.1719. När tunnbindaren fick fasta den 7.4.1722 angavs det, att han tillhandlat sig gården av Abraham Brandt.

I upphandlingslängden 1717 anges tunnbindaren Anders Joenssons hustru heta *Anna Andersdotter*. Hans gesäll var *Hans Joensson* och läregosse *Bengt Andersson*. 1720 hette tunnbindares gesäll *Hans Thorsson*. 1730 hade han gesällerna *Anders Falberg* och *Lars Kindström*. Enrollerade båtsmannen *Anders Eriksson*, ”gammal och fattig” var inneboende.

Den 31.3.1735 förrättades bouppteckning efter tunnbindare Anders Joensson och hans likaledes avlidna hustru *Anna Wingren*. Makarna var barnlösa, varför bouppteckningen uppräknade deras syskon: Anders Joenssons samsyster *Johan Håkanssons* hustru *Margareta Joensdotter* och hans halvsyskon tunnbindare *Hans Hising*, *Olof d.ä. och Olof d.y.*, *Lars Joensson* och *Anna d.ä. och Anna d.y.* och *Johanna Joensdöttrar*. (Som vi ser har vi här dubbla exempel på tidens sed att ibland ge samsyskon samma förnamn). Som *Anna Wingrens* arvingar nämndes samsystem *Kerstin Wingrens* två döttrar *Christina och Gunilla Ekelund* och hennes halvsyster *Karin Wingren*. – Den 27.1.1735 hade Anders Joensson och hans hustru *Annika Wingren* testamenterat 200 d smt i sin ograverade gård till hustruns systerdotter jungfru *Christina Ekelund*.

Utöver två lärgossar *Erik Andersson* och *Anders Nilsson* hade Anders Joensson 1735 gesällen *Ifwar Ohlsson* (annan uppgift *Larsson*) *Ahlgren*

(burskap 20.6.1738, uppsagt 2.12.1768). *Ifwar Ahlgren*, som övertog gården efter Anders Joensson avled i februari 1770. Hans hustru angavs vid bouppteckningen efter honom den 7.7.1774 vara just *Anna Wingrens* ovan nämnda systerdotter *Christina Ekelund*. Deras söner hette *Elias och Andreas Ahlgren* och mågarna var *Anders Carlbeck* (gift *Catharina Ahlgren*, död i barnsäng 18.10.1765) och tunnbindaremästare *Christian Tribler* (död 6.3.1767, varefter hustrun *Anna Christina Ahlgren* gifte om med tunnbindaregesäll *Fredrik Norrbom*)

Den 1.6.1771 utbjöds till salu åbyggnaden på tunnbindaren mäster *Ivar Ahlgrens* för detta ägande tomt emellan herrar *Christian Arfwidssons* och *Sven Brandts* hus på Drottninggatan på villkor, att åbyggnaden genast borttogs. 1775 ägdes tomten av handelsman *Christian Arfwidsson*. Tomtöreslängderna 1785–90 talar om Herr Commercierådet *Arfwidssons* stenhus.

1800 ägdes 4.18 och 4.19 av handelsman *Isaac Hentzell* som ödetomter. Han hade uppbjudit båda tomterna den 9.11.1795.

Nästa ägare var handelsmannen *Christian Liedbeck*, som uppbjöd 4.18–19 den 21.2.1803. Han fick burskap som handelsman 15.12.1803 och avled 22.3.1825 (bou. 16 april samma år). Han ägde 1807 4.16–4.18, i varje fall de båda första som ödetomter. Vid sin död ägde han ett grundmurat stenhus med tomt nummer 18 i fjärde roten med baktomt nummer 73 i tredje roten, värt 18 000 rdr banko, vidare stenhus med tomter nummer 48–50 i nionde roten., *Spannmåls-gatan*. Hans hustru *Margareta Elisabeth Ström* efterlevde.

Senare uppbud av 4.18

Grosshandlare H J Mattsson uppbjöd fastigheterna 4.16–18 ett flertal gånger 1739–1873.